

ארץ ישראל

ארץ ישראל ביהרג ואל יעבור

שאלה.

רבינו הרב צבי יהודה אמר שארץ ישראל היא ביהרג ואל יעבור. האם זו מליצה או כפשוטו?

תשובה.

ודאי זה כפשוטו ולא מליצה. אבל בפועל אין זה עומד על הפרק בצורה זו, כי אף חייל יהודי לא יבא להרוג אותך, לכן הלימוד הוא מצד העיקרון ההלכתי.

השפעת ההיסטוריה על התורה

שאלה.

האם המציאות ההיסטורית משפיעה על דעת תורה של החכמים, ומאורעות הזמן קובעים דעותיהם, כגון ביחס לציונות?

תשובה.

דעת תורה נקבעת אך רק על פי תורה. אך לעיתים קורה משהו בהיסטוריה שמסייע לחכם להבין דבר בתורה. למשל רבי עקיבא הבין שאשה טובה זהו דבר לעילא מתוך מה שקרה לו, אך זה היה נכון לפני כן. שמעון בן שטח אמר הוה זהיר לחקור את העדים, בגלל מה שקרה לו עם עדי שקר, אבל זה תמיד היה נכון. ההיסטוריה סייעה לגילוי.

הדור

שאלה.

האם הבנת מרן הרב קוק את הדור התגבשה מתוך תורה או מתוך ראייתו את המציאות?

תשובה.

מתוך תורה, אבל בהיותו בחו"ל היו לו כיוונים שונים. אך בהגיעו לארץ מול המציאות הכריע איזה כיוון שייך למציאות הזו (עייין אור לנתיבתי רפא "גישושי").

מאבק על ארצנו וסירוב פקודה

ב"ה סיון תשסג

תלמידים יקרים המשרתים בקודש בצבאנו הקדוש

רוב שלום

שוב ומנים קשים של מאבק פנימי על ארצנו. לזכור: המטרה אינה מקדשת את האמצעים. אין עושים מצוה על ידי עבירה. אין עושים מצוה של הפגנה על ידי עבירה של הרמת יד, ביזוי או שנאה. גם חייל חייב להאבק על ארץ ישראל, אך לא בעבירה של סירוב פקודה, שזו עבירה גדולה המפוררת את הצבא. הלב כואב, הלב נקרע, הלב שותת דם, – אך יש לשמור על האחזות הפנימית של צבאנו, כי אנשים אחים אנחנו, אחים בבניין ארצנו.

נסיעות לפולין

שאלה.

האם יש עניין לנסוע לפולין להכרת השואה?

תשובה.

אין עניין. בודאי שיש ללמוד על השואה, מתוך ספרים, עדויות, תמונות ושמיעת אנשים שהיו במחנות ריכוז. אין היתר לצאת לחו"ל בשביל זה.

שאלה.

האם יש עניין לנסוע כדי להכיר את מקומות התורה?

תשובה.

שום עניין. יש לשבת וללמוד תורה ולא לטייל במקומות שפעם למדו תורה.

שאלה.

האם יש עניין לנסוע כדי לחזק את הזהות היהודית?

תשובה.

אין שום עניין בזה, ושום היתר בזה. אולי רק לנוער חילוני לגמרי, שאין שום דרך אחרת לעורר את הזהות. אך גם זה לא הוכח שזה מועיל, כפי שקבל מבקר המדינה על כך שמוציאים כל כך הרבה כספי מדינה עבור דבר שלא הוכח ערכו החינוכי.

חיבת ארץ ישראל

שאלה.

האם אמירה שחם מדי, קר מדי וכדומה יש בה הוצאת דיבת הארץ כמו המרגלים?

תשובה.

דיבת הארץ מתייחסת לארץ ישראל בכללה ולא לפרטי אקלים ופרטי מצבים שזה טבעי שיש בהם עליות וירידות.

עליה להר הבית

שאלה.

אני מתחנת בעוד חודשיים, ושמעתי שיש כלות שנוהגות ערב החתונה לעלות להר הבית. האם לאור המצב היום שיש בזה צד של מצוות "כיבוש הארץ" יהיה מותר לעלות להר הבית, או שיש מקומות בהר הבית שמותר להיכנס אליהם ומקומות שאסור? רציתי לדעת מי הרבנים שאוסרים לעלות ולמה?

תשובה.

מזל טוב. תזכו לבנות בית נאמן בישראל.
אין שום מנהג לכלה לעלות להר הבית ערב החתונה. הרבה כלות באות לכותל, שהוא מקום קדוש. אבל עליה להר הבית אסורה.
אחרי מלחמת ששת הימים חתמו על כרוז גדול כמעט כל גדולי הדור, וכן הרבנות הראשית אסרה זאת, ועומדת באיסורה עד היום, ויש גם שלטים שמוזהרים לא לעלות. גם מרן הרב קוק אסר ורבינו הרב צבי יהודה אסרו. יש רבנים בודדים שמתירים, וכמובן, לתלמידים שלהם החשבון שונה. אך כלל ישראל צריך ללכת על פי הרבנות הראשית בצירוף רובם הגדול של רבני ישראל.
באשר לכיבוש, הר הבית שונה מכל ארץ ישראל. את ארץ ישראל אנו כובשים על ידי עליה, התיישבות, צבא. את הר הבית אנו כובשים על ידי השראת השכינה מתוך תורה ומצוות, יראת שמיים ומידות טובות. משל למה הדבר דומה: כסף אפשר להרויח בצורה כוחנית אבל בת זוג רק בעדינות.

טיול לחוץ לארץ

שאלה.

מדוע אסור לנסוע לחוץ לארץ לטיול באופן זמני לראות את יופי הבריאה?

תשובה

כמו שאסור לבעלך לנסוע עם אשה אחרת רק לטיול באופן זמני לראות את יופיה.

סגנון דיבור במאבקים ציבוריים

אכן אמרתי וכתבתי פעמים אין ספור, ועוד אומר ואכתוב פעמים אין ספור שמאבקים ציבוריים צריכים להתנהל בלי הרמת ידים, בלי ביוזי ובלי שנאה. כלומר, בלי עוינות במעשים בדיבורים ואפילו במחשבות, חס וחלילה. לומר על יהודי שידי מוכתמות בדם יהודי, זה אינו נכון. גם אם אינינו מסכימים עם דעתו, וגם אם אנו לוחמים נגד דעתו, יש לנו לזכור שני דברים. א. גם אם אותו יהודי עושה טעויות, יש לו גם זכויות לטובת העם היושב בציון. ב. גם את הטעויות שהוא עושה, אין זה מתוך רשעה אלא כוונותיו לטוב, אלא שהוא טועה.
חילוקי דעות – כן, חילוקי לבבות – לא. כולנו עם אחד, והחשוב ביותר הוא לחזק את האחווה בינינו.

גיוס תלמידי ישיבות

שאלה.

הנושא שעולה הרבה אצל חילוניים הוא הפטור שמקבלים בני ישיבות משירות בצה"ל. חייבים לציין שטענה זו מובעת גם מפי אנשים דתיים מזרחים שמכירים בחשיבות לימוד תורה. טענותיהם העיקריות הן:
א. כשם שבני הציבור החילוני נבדלים זה מזה באופיים, אחד לומר באונברסיטה והשני לא, כך לא יתכן שכל החרדים הינם בעלי אופי כזה שהם מסוגלים לשבת יום יום מספר רב של שעות במשך עשרות שנים וללמוד תורה. לדעתם יש לעשות סלקציה בין בחורי הישיבות ולבחור רק את אלה שבאמת הוכיחו עצמם כמסוגלים לשבת וללמוד, והשאר יגויסו לצה"ל.
ב. כל הנושא של "דחיית שירות" הינו רק מעטפת יפה לנושא, מכיון שבסופו של דבר, אותם אנשים משרתים רק שלושה חודשים בצבא, אינם נדרשים לימי מילואים, שלא לדבר על זמן מלחמה שבה אנשים נותנים את חייהם על הגנת המדינה, דבר שמעיק ומטריד כל אדם אם הוא עובד ואם הוא לומד. ובסה"כ לטענתם יש להם חיים די נוחים, מקבלים כסף מהמדינה ולא נותנים תמורתו מאומה.

תשובה.

אכן זו הדרך הנכונה, ואין אדם בעם ישראל שיהיה פטור משירות צבאי, אך למי שבאמת מוסר נפשו לתורה ומתגדל בה, יש לאפשר דחיה. לא קיצוניות שכולם ילכו

לצבא מייד בגיל שמונה עשרה, ולא קיצוניות שאף אחד לא ילך לצבא, אלא יש לברר אצל כל תלמיד מתי מתאים לו להתגייס. וכך הוא בישיבה שלנו, ומן הסתם כך הוא בכל הישיבות הציוניות, שכל התלמידים מתגייסים בשלב מסוים של לימודיהם, כל אחד על פי הדרכה אישית, וכאשר אנו רואים תלמיד שמתקדם היטב בלימוד תורה ומתגדל בה, אנו מנסים להשפיע עליו שידחה את גיוסו, וכאשר אנו רואים תלמיד שאינו מסוגל לשבת וללמוד יום ולילה, אנו מכוונים אותו לצבא. אך חייבים להוסיף שהמקרה השני נדיר ביותר, והמקרה הראשון הוא הרגיל, התלמידים שלנו מאוהבים אהבת נפש בצבא, משתוקקים בכל לבם להגיע לשם, וזו ממש מסירות נפש בשבילם להישאר ללמוד תורה. וכשהם הולכים לצבא, הם הולכים ליחידות קרביות, לשירות ארוך, ואחר כך ממשיכים במילואים, ולא סתם כמה חודשים כדי לצאת ידי חובה בעלמא, אלא הכל במסירות וברצינות גדולה. ועל אף שאין זו ישיבת הסדר הנה יש בערך מאה ארבעים תלמידים בישיבה, ושישים תלמידים בצבא, כמעט כמעט כולם ביחידות קרביות, וחלק גדול ביחידות מובחרות. וכן הוא בישיבות ציוניות אחרות.

אך אם כוונתך לישיבות לא ציוניות, שיש להם יחס פושר למדינה ולצבא, ולכל מעשה ד' הגדול שד' עושה, וכי יש לתמוה שמנסים בכל האמצעים להשתמש מן הצבא. כמובן צריך להעריך מאוד את כוחות התורה ומסירות לתורה שיש שם, אך באשר ליחס לארץ ולמדינה ולצבא, בודאי שזהו חמור ביותר, אבל בע"ה לאט לאט המצב משתפר, והוא ילך וישתפר, ולא על ידי כפייה, אלא על ידי התפשטות אור תורת אמת.

עליה לארץ או אחריות קהילתית

שאלה.

אני משמש כרב בקהילה מבוססת בחוץ לארץ. החלטנו לעלות כי אנו חוששים לחינוך ילדינו. אך אחד הגדולים אמר לנו שאסור לנו לבצע צעד זה, כי רב, וכן כל אדם בעל השפעה בקהילה – הוא כמו קברניט שכאשר ספינתו טובעת, אין לו לברוח אלא להישאר אחרון עד אשר הציל את האחרון של בני קהילתו. הרי הספינה טובעת עקב ההתבוללות המשתוללת בצורה קיצונית ועושה שמות, גם בקרב קהילה מבוססת כמו שלי. מה לעשות?

תשובה.

אכן זה שיקול. אסור להפקיר את הקהילה ויש למסור את הנפש עבורה, גם אם ארץ ישראל היא מקום טוב יותר לאין ערוך עבור הילדים, כי זו מצוה דרבים וצריך מסירות נפש.

לכן עליך לחפש מחליף גם אם אינו ממלא מקומך באותה רמה. אך הוא ילמד במשך הזמן. העיקר שהוא יתאים לתפקיד, ובע"ה יעשה חיל. אך אני תמה על אותו גדול המודה שיהדות הגלות הינה בסכנת הכחדה חלילה, ויחד עם זה אינו מורה לתלמידיו לפעול במסירות למען עליית היהודים ארצה במהירות המירבית. זה נכון שקברניט נשאר עד הסוף בספינה – קברניט צרפתי קופץ אחרון לספינת ההצלה, וקברניט אנגלי טובע בעמידת דום עם ספינתו – אך הוא מוריד ספינות הצלה לכל נוסעי הספינה. אך איפה שמענו שהקברניט מעכב את הנוסעים בספינה והם הולכים וטובעים. הרי זה נורא ואיום!

שאלות בני נוער בגיל תיכון שאלות בנים

שאלה.

מה האיזון בין מדינת חוק למדינת דת? מה דינם של אלה העוברים על חוקי המדינה אך לא עוברים על חוקי התורה?
שאלה.

האם עוד בדורנו יתכן שיבנה בית המקדש?

שאלה.

האם האדם נולד עם טוב ורע, או שהטוב והרע נבנים לו במהלך חייו?

שאלה.

איך אני אדע אם אני נמצא במסלול הנכון, כלומר איך אני אדע שמה שאני כרגע (מתפלל וכו') זה לא "הצגה" ודבר לא אמיתי?
שאלה.

אני הרבה זמן מתחבט בשאלה האם יש כפרה על מעשה נורא כמו הוצאת זרע לבטלה, ואם כן מהו?

שאלה.

למה הקב"ה בכלל נותן לנו את העולם הזה הרי הוא ידוע בדיוק מה גורלו של אדם עם הבחירה החפשית, ומה הקטע של העולם הבא, למה נשאף בעולם הבא?

שאלה.

אם אני לא מאמין שיש אלוהים, האם עדיף להמשיך ולחיות כדתי או שהקב"ה לא חפץ בדרך זו?

שאלה.

לפי הערכתי עד כה אפשר להסביר כמעט כל דת ודעה שכלית ולוגית. תן לי סיבה שהיהדות עולה על כולם (הדעות והדתות). תוכיח לי שהיהדות היא דת האמת האמיתית ואין מלבדה.

שאלה.

למה הקב"ה ברא אותנו, בשביל מה הוא צריך אותנו בעולם? למה יש לנו את כל האיסורים והמצוות הללו רק כדי שהוא יוכל להעניש אותנו לאחר מכן. בשביל מה היה צריך את כל זה, למה הוא צריך את העולם הזה בכלל?

שאלה.

מי אמר שהיהדות היא האמת המוחלטת האונבירסלית, אולי זה הנצרות? ואם באמת זה רק אמת שלנו אולי לא כדאי לקחת את ההימור אולי כדאי להיות חילוני ולהיות יותר חופשי?

שאלות בנות

שאלה.

כשבעז"ה אבנה בית בישראל חוששני שחס וחלילה משפחתי תרד קצת מהדרך הישרה בעקבות התנועה שנקראת בפינו "הדתי לאומי". אני ממש מפחדת מפני זאת, כל שביכולתי זהו לחזק את משפחתי, אבל לא את הבאים אחריו?

שאלה.

למה נברא העולם למה אנחנו פה?

שאלה.

איך אנחנו יכולים לדעת שכל הדת וכל התנ"ך הוא אמיתי, הרי יכול להיות שמה שהיא סתם רשם את זה, אין ודאות שזה אמיתי?

שאלה.

כשמשתלבים בחברה החילתית ושואלים אותך במה אתה מאמין, באיזה אלוקים, וכמה שתסביר להם איך נבראת, מי ברא את העולם, כל הניסים וההיסטוריה, קשה להם להשתכנע?